

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ГЕРМАН Олександр Олександрович

УДК 351.713:656.13 (477)

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ЩОДО АВТОМОБІЛЬНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, доцент
ФЕДОТОВ Олексій Павлович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
НАСТЮК Василь Якович,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
завідувач кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності;

кандидат юридичних наук, доцент
МАЗУР Анатолій Васильович,
Університет митної справи та фінансів,
доцент кафедри адміністративного
та митного права

Захист відбудеться « 16 » березня 2018 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий « 14 » лютого 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.Р. Біла-Тіунова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Автомобільні транспортні засоби в законодавстві України з питань державної митної справи фігурують у декількох правових площинах. По-перше, автомобільні транспортні засоби може бути задекларовано до переміщення через митний кордон України як засіб транспортування пасажирів та/або товарів при здійсненні комерційних перевезень. Щодо таких автомобільних транспортних засобів посадовими особами митниць Державної фіскальної служби (далі – ДФС) України здійснюються митні формальності уніфікованого характеру. По-друге, автомобільні транспортні засоби при їх переміщенні через митний кордон України можуть бути товарами. У зв'язку з тим, що такі товари є товарами з високим ступенем ризику у питаннях оподаткування, товарами підакцизної групи, бюджетоформуючими та високоліквідними, на підставі аналізу та відпрацювання ризиків, згенерованих Автоматизованою системою аналізу та управління ризиками, з боку апарату DFS України значна увага приділяється контролю достовірності їх декларування при оформленні митних декларацій та результатам виконання посадовими особами митниць DFS України повноти та якості митних формальностей. Водночас, у разі переміщення через митний кордон України автомобільних транспортних засобів особистого користування, посадовими особами митниць DFS України контролюється лише дотримання громадянами встановленого порядку переміщення таких автомобільних транспортних засобів через митний кордон України.

Зважаючи на надзвичайно об'ємний та гromізdkий масив нормативно-правових актів, які регламентують порядок здійснення посадовими особами митниць DFS України митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, питання удосконалення адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей щодо таких автомобільних транспортних засобів до теперішнього часу залишаються актуальними, важливими та витребуваними. Адже наявність нормативно-правових актів, які регламентують порядок здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, що конфліктують у правових форматах, а також неврегульованість на правовому рівні окремих питань, які стосуються порядку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного та некомерційного використання, жодним організаційно-розпорядчим актом, досить негативно відображується на процесі побудови ефективної системи реалізації митної політики Української держави, сприяє значним порушенням законності, а також призводить до підвищення ступеня ризиків у державній митній справі. Тим часом, підвищені ризики недостовірного декларування

автомобільних транспортних засобів, що переміщують через митний кордон України товари або переміщуються через митний кордон України як товар, а також неналежне або неякісне виконання посадовими особами митниць ДФС України митних формальностей щодо таких автомобільних транспортних засобів, є підґрунтям суттєвих втрат доходної частини Державного бюджету України.

Крім того, попри всі позитивні зрушення, вагомі кроки щодо спрощення та прискорення митних формальностей у світлі інтеграції України до європейського політичного, економічного та правового простору, на жаль, не дозволили повністю вирішити питання формування єдиних поглядів та підходів при визначенні сутності та правової природи окремих основоположних категорій митної галузі, у тому числі й понять «автомобільні транспортні засоби», які переміщуються через митний кордон України, «комерційне переміщення» та «некомерційне (особисте) переміщення».

Таким чином, теоретична та практична значущість обраної теми, її недостатня теоретична розробленість та актуальність зумовили необхідність та важливість теоретичного обґрунтування і внесення науково аргументованих пропозицій та рекомендацій щодо подальшого удосконалення законодавства України з питань державної митної справи, що стосується митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, для комерційних та некомерційних цілей.

Серед наукових досліджень, які стали науково-методологічним підґрунтям дослідження митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, слід відзначити, насамперед, дисертацію С.В. Ківалова «Організаційно-правові основи митної справи в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (1996), в якій комплексно досліджено базові питання правового регулювання організації і діяльності органів виконавчої влади, на яких покладено безпосереднє здійснення державної митної справи. Інший аспект досліджуваної проблематики, а саме: адміністративно-правові проблеми законодавчого регулювання державної митної справи, досліджено у дисертації В.Я. Настюка «Адміністративно-правові проблеми законодавчого регулювання митної справи в Україні», поданій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (2005). Комплексно досліджено проблеми організації та здійснення митного контролю в Україні у дисертації Ю.М. Дьоміна «Правові засади організації та здійснення митного контролю в Україні: теоретичні та практичні проблеми», поданій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (2006).

Безперечно, теоретичні доробки цих науковців є неоціненним внеском у розвиток як теорії адміністративного права, так і сфери

державної митної справи. Водночас попри всю значущість указаних та інших наукових праць, у контексті адміністративної, економічної, митної реформ, вирішення на науковому рівні потребує низка дискусійних питань, а комплексні дослідження технології здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного та некомерційного використання набувають неабиякої актуальності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія» «Морське, митне та інформаційне право: сучасний вимір та тенденції розвитку» (на 2011–2015 рр.) та «Митне, морське та інформаційне право: євроінтеграційний вимір» (на 2016–2020 рр.), що є складовими частинами роботи університету в рамках загальної тематики «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний номер 0110U000671), «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842).

Мета та задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретичних напрацювань та норм чинного законодавства України з питань державної митної справи визначити специфіку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, розробити на цій основі науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на удосконалення законодавства України з питань державної митної справи стосовно порядку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Для досягнення поставленої мети основну увагу було приділено вирішенню таких задач:

визначити стан наукових розробок стосовно порядку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України для комерційних та некомерційних цілей;

охарактеризувати поняття та особливості автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України;

надати класифікаційну правову характеристику автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України;

встановити особливості комерційного та некомерційного (особистого) переміщення автомобільних транспортних засобів через митний кордон України;

охарактеризувати правові засади діяльності пунктів пропуску як елементів транспортно-прикордонної інфраструктури при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами;

встановити особливості адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного використання;

встановити особливості адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів особистого користування;

надати правову оцінку чинним нормативно-правовим актам, що регламентують порядок здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України;

надати конкретні пропозиції та практичні рекомендації з удосконалення законодавства стосовно порядку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Об'єктом дослідження є правовий процес державного митного регулювання.

Предметом дослідження є митні формальності щодо автомобільних транспортних засобів.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження стала сукупність як загальнонаукових, так і спеціально-наукових методів та прийомів наукового пізнання. В основу методологічної конструкції дисертаційної роботи покладено системний аналіз, який визначив напрямки та стратегію дослідження митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів.

Діалектичний метод пізнання дозволив дослідити проблеми, пов'язані з визначенням змісту поняття «митні формальності» [п. 1.1], а також проблеми, пов'язані з визначенням поняття та особливостей автомобільних транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України [п.п. 1.2, 1.3]. З метою виявлення тенденцій регулювання питань здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, застосовано такі емпіричні методи, як спостереження, опис, порівняння, індуктивне узагальнення [п.п. 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3, 3.4, 3.5]. Для формулювання та поглибленого дослідження понятійного апарату, застосовуваного в дисертаційній роботі, знадобився логіко-семантичний метод [п.п. 1.1, 1.2, 1.3]. Формально-логічний метод використано для аналізу та з'ясування особливостей функціонування пунктів пропуску як елементів транспортно-прикордонної інфраструктури при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами [п. 1.4]. Структурно-функціональний метод застосовано для аналізу сутності та особливостей адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного

використання [р. 2] та адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів некомерційного використання [р. 3]. Застосування методів моделювання, аналізу, синтезу, узагальнення та аналогії дозволило сформулювати пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України з питань державної митної справи.

Науково-теоретичним підґрунтям цього дослідження, насамперед, стали наукові доробки таких вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі теорії держави та права, теорії державного управління, адміністративного права і процесу, митного права, а також практиків сфери державної митної справи, як: С.П. Баркова, Л.Р. Баязитов, В.С. Віниченко, А.В. Гребенников, О.О. Дмитренко, Є.В. Додін, Ю.М. Дьомін, А.Б. Єгоров, М.М. Каленський, С.В. Ківалов, Б.А. Кормич, Л.М. Костюченко, Н.Т. Кунда, А.В. Мазур, В.Я. Настюк, П.В. Пашко, О.И. Платонов, В.Г. Ротань, О.П. Федотов, А.П. Шейко та ін.

Нормативно-правовою базою дисертації є Конституція України, закони України з питань державної митної справи, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативні акти Міністерства доходів і зборів України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Державної митної служби України, ДФС України та інших центральних органів виконавчої влади.

Емпіричну базу дослідження становлять узагальнення практики діяльності у сфері державної митної справи, а також публікації у періодичних виданнях та довідкова література.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційна робота є першим у вітчизняній адміністративно-правовій та митно-правовій науці монографічним дослідженням специфіки митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного та некомерційного використання, що переміщуються через митний кордон України. У результаті здійсненого дослідження сформульовано ряд нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто автором, серед яких:

уперше:

визначено зміст та юридичні властивості поняття автомобільних транспортних засобів, сформованого на синтезі тлумачень норм міжнародно-правових актів та національного законодавства, з метою регулювання переміщення через митний кордон;

здійснено правову класифікацію автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України за ознаками, що впливають на застосування митного законодавства: мета переміщення, призначення (вантажні, вантажопасажирські, пасажирські, спеціальні автомобільні транспортні засоби та «багатоцільові автомобільні

транспортні засоби»), загальна кількість коліс та тягових коліс, кількість осей, тип двигуна, тип шасі, приналежність [загальні (особисті, державні та комерційні) та військові], вантажопідйомність (особливо малої; малої; середньої; великої та особливо великої вантажопідйомності);

запропоновано поняття адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей як сукупності методів, засобів і механізмів, диференційованих на систему послідовних, взаємопов'язаних етапів, які виконуються органами митного спрямування ДФС України з метою реалізації комплексу визначених законодавством України заходів зі здійснення державної митної справи;

визначено правову природу та особливості процедури регулювання переміщення громадянами автомобільних транспортних засобів особистого користування через адміністративний кордон АР Крим;

набули подальшого розвитку:

наукові погляди на систему процедур переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного використання як на набір типових митних ситуацій, які дозволяють суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності обрати найбільш зручний для них порядок здійснення митних формальностей;

класифікація та особливості типових процедур переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного використання, які обумовлюються застосуванням специфічного документального забезпечення [книжка МДП, книжка (карнет) А.Т.А. або накладна CMR];

систематизація митних процедур щодо автомобільних транспортних засобів особистого користування на підставі таких критеріїв, як: мета переміщення, напрям переміщення, наявність митних пільг;

підходи до оптимізації правового регулювання діяльності пунктів пропуску через державний кордон як елементів митно-прикордонної інфраструктури, що забезпечує функціонування міжнародного автомобільного транспорту;

запропоновано внести зміни до Митного кодексу України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, зроблені узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне та прикладне значення для науки адміністративного права і процесу, митного права, правотворчої діяльності та практики діяльності у сфері державної митної справи.

Результати дослідження можуть бути використаними у:

науково-дослідницькій сфері – для подальшого розгляду проблем правового регулювання порядку здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного та некомерційного використання, що переміщуються через митний кордон України;

правотворчій діяльності – при підготовці змін та доповнень до Митного кодексу України, інших нормативно-правових актів із питань державної митної справи;

правозастосовній діяльності – для поліпшення та удосконалення практичної діяльності у сфері державної митної справи, підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади [акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Одеської місцевої прокуратури № 2 від 17.10.2017 р. № (16-89) 338-17вн; акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Одеської митниці ДФС від 17.10.2017 р. № 4028/10/15-70-00-05];

навчальному процесі – при підготовці підручників та навчальних посібників із курсів: «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Митне право», «Адміністративні процедури», «Міжнародне митне право», а також при розробці спецкурсів у процесі навчання фахівців державної митної справи, при підготовці дисертаційних робіт та монографічних досліджень із питань державної митної справи.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що містяться в дисертації. Дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно, усі сформульовані у ньому положення і висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора. Особистий внесок у наукових статтях, опублікованих у співавторстві: у науковій статті «Деякі питання справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон України» (О.П. Федотов, О.О. Герман. *Вісник Запорізького національного університету*. Сер. «Юридичні науки». № 1 (II). 2015. С. 122–129) – самостійно охарактеризовано види автомобільних транспортних засобів, на яких поширюється справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон України. У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, не використано.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію обговорено на засіданні кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія». Основні положення та висновки дисертаційного дослідження було представлено та обговорено на: міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Актуальні проблеми світової і національної економіки: міжнародний бізнес, економічна безпека і митна справа» (м. Дніпропетровськ, 26 березня 2014 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми правової системи України» (м. Київ, 27 листопада 2014 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса, 15–16 травня 2015 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної юриспруденції» (м. Київ, 11–12 грудня 2015 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення

розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.), міжнародній науково-практичній конференції «Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє» (м. Одеса, 19 травня 2017 р.).

Публікації. Основні положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертаційному дослідженні, викладено у 13 публікаціях, у тому числі у 6 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 1 – у зарубіжному науковому виданні, а також у 6 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура дисертації обумовлена метою дослідження і складається із вступу, списку умовних скорочень, 3 розділів, що містять 12 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 211 сторінок, із них основного тексту – 171 сторінка. Список використаних джерел налічує 211 найменувань та міститься на 25 сторінках. Додатки – на 2 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено її зв'язок з науковими планами та програмами, окреслено мету, задачу, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації та публікації результатів дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів» містить чотири підрозділи, в яких проаналізовано стан наукових досліджень поняття «митні формальності», понять та особливостей автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, у вітчизняній правовій науці. Розгляд основних аспектів трансформації державної митної справи як складової зовнішньоекономічної діяльності дав змогу надати класифікаційну правову характеристику видів переміщення автомобільних транспортних засобів через митний кордон України. Досліджено також особливості правового регулювання діяльності пунктів пропуску як елементів транспортно-прикордонної інфраструктури при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами.

У *підрозділі 1.1. «Наукова концепція митних формальностей у сфері державної митної справи»* на основі ретроспективного огляду законодавства України з питань державної митної справи проаналізовано генезу поняття «митні формальності», їх місце та значення у здійсненні органами митного спрямування ДФС України державної митної справи.

Виявлено стійку тенденцію щодо удосконалення правової регламентації митних формальностей та перегляду традиційних підходів до їх здійснення з метою запровадження єдиних міжнародних стандартів спрощення і гармонізації митного законодавства.

Наголошено на тому, що зміст митних формальностей у кожному конкретному випадку обумовлюється метою переміщення (митний режим), засобом переміщення (вид транспорту) та способом переміщення товарів та транспортних засобів комерційного використання (вид договору перевезення).

Встановлено, що складність внутрішньої будови митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів полягає у досить частому тісному переплетенні їх стадій та етапів, що ускладнює можливість їх розмежування. У зв'язку із цим тільки урахування основних науково-практичних аспектів здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів може допомогти усунути вади їх правового регулювання.

У **підрозділі 1.2. «Поняття та особливості автомобільних транспортних засобів, їх класифікаційна правова характеристика»** проаналізовано наукову дилему щодо вироблення єдиного підходу до розуміння понять «транспортний засіб», «автотранспортний засіб», «автомобільний транспорт» та «автомобільний транспортний засіб».

Акцентовано увагу на тому факті, що навіть за наявності правових норм, якими безпосередньо встановлено відповідальність за перевищення вагових та/або габаритних нормативних параметрів автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, на практиці збитки, завдані дорожньому господарству автомобільними транспортними засобами великої та особливо великої вантажопідйомності, мають конфліктний характер.

У **підрозділі 1.3. «Комерційне та некомерційне (особисте) переміщення автомобільних транспортних засобів через митний кордон України»** доведено, що особливе значення при переміщенні автомобільних транспортних засобів через митні кордони країн дальнього та ближнього зарубіжжя мають цілі використання автомобільних транспортних засобів, адже саме вони є одним із базових чинників оподаткування таких транспортних засобів митними платежами, що набуває особливого значення для окреслення умов та обсягу митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Здійснено розмежування понять «призначення» автомобільних транспортних засобів як відповідних конкретних цілей та/або робіт (операційних дій), для виконання яких застосовується/використовується такий автомобільний транспортний засіб, та «використання»

автомобільних транспортних засобів як технологічних та/або технічних процесів експлуатації автомобільних транспортних засобів із їх енергетичними ресурсами (бензином, дизельним паливом, мастильними матеріалами тощо), потужностями, пристроями, обладнанням, устаткуванням та комплектуючими до них.

Визначено окремі переваги та недоліки використання автомобільних транспортних засобів для комерційних цілей з перевезення вантажних відправлень. Крім того, встановлено, що некомерційне (особисте) переміщення автомобільних транспортних засобів через митний кордон України пов'язано із суттєвими прогалинами у законодавстві України.

У підрозділі 1.4. *«Правові засади діяльності пунктів пропуску як елементів транспортно-прикордонної інфраструктури при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами»* досліджено специфічні особливості функціонування пунктів пропуску для автомобільного сполучення.

Встановлено, що одним із визначальних показників пропускну здатності пунктів пропуску як елементів транспортно-прикордонної інфраструктури при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами є часові нормативи здійснення контролю посадовими особами контролюючих органів.

Визначено, що на теперішній час органи митного спрямування ДФС України у своєму розпорядженні не мають нормативно-правового акта, яким було би регламентовано порядок здійснення комплексних заходів щодо попередження, виправлення та стабілізації пропускну здатності пунктів пропуску.

Розділ 2 «Адміністративно-правова технологія здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів комерційного використання» складається з трьох підрозділів, в яких проаналізовано правові особливості типових процедур переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного використання, які обумовлюються застосуванням специфічного документального забезпечення [книжка МДП, книжка (карнет) А.Т.А. або накладна CMR].

У підрозділі 2.1. *«Правові особливості здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних перевізників, які мають допуск до перевезень вантажів територією України на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП»* проаналізовано правові аспекти транспортування вантажів на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП.

Увагу акцентовано на принципах функціонування системи МДП: надійність автомобільних транспортних засобів та контейнерів; забезпеченість міжнародною системою гарантій; супроводження вантажів

визнаним усіма державами-учасницями Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП митним документом; визнання заходів митного контролю, що здійснюються в державі відправлення, усіма країнами транзиту та призначення; контрольований доступ до процедури МДП. Досліджено правила допущення українських перевізників до міжнародних перевезень вантажів за процедурою МДП, а також процедуру оформлення та застосування ваучера TIR+ в Україні.

Доведено, що одним із найслабших місць організації митних формальностей щодо автомобільних транспортних перевізників, які мають допуск до перевезень вантажів територією України на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП, є проблема невизначеності інструменту контролю над роботою системи МДП та проблема розробки концептуальних основ контролю над завершенням перевезень вантажів територією України на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП.

У підрозділі 2.2. *«Правові особливості здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних перевізників, які мають допуск до перевезень вантажів територією України на умовах використання Конвенції про тимчасове ввезення із застосуванням книжки (карнета) А.Т.А.»* здійснено класифікацію та аналіз особливостей процедури переміщення автомобільних транспортних засобів комерційного використання, які обумовлюються використанням книжки (карнета) А.Т.А. як одного із видів специфічного документального забезпечення.

Розкрито переваги використання книжки (карнета) А.Т.А. при переміщенні товарів та автомобільних транспортних засобів комерційного використання через митний кордон України: товари, які переміщуються на підставі книжки (карнета) А.Т.А. як одного із видів специфічного документального забезпечення, підлягають умовному повному звільненню від ввізного мита, митних зборів та податків при їх тимчасовому ввезенні на термін, який не перевищує одного року; книжка (карнет) А.Т.А. є міжнародною гарантією; скорочуються витрати часу на переміщення; на підставі однієї книжки (карнета) А.Т.А. вантаж може бути оформлено у режим тимчасового ввезення (транзиту) у (через) декілька країн-учасниць системи А.Т.А.; товари, що переміщуються із застосуванням книжки (карнета) А.Т.А., можуть вивозитися та повертатися як однією, так і декількома партіями.

Зроблено акцент на тому, що Україна, ратифікувавши положення Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990) та надавши Торгово-промисловій палаті України функцію гарантуючої асоціації по книжках (карнетах) А.Т.А., не уповноважила будь-яку організацію бути гарантом видачі книжок CPD. У зв'язку із цим положеннями Митного кодексу

України не передбачено механізму тимчасового ввезення транспортних засобів на підставі книжки CPD, а процес видачі книжок CPD не врегульовано нормами законодавства України з питань державної митної справи. І в цьому аспекті нагального вирішення потребує питання щодо можливості тимчасового ввезення транспортних засобів на підставі книжки CPD на митну територію України.

У підрозділі 2.3. *«Міжнародна автомобільна накладна (CMR) як єдиний міжнародний перевізний документ»* проаналізовано порядок та основні особливості заповнення і використання міжнародної автомобільної накладної (CMR) як єдиного міжнародного перевізного документа.

Зроблено акцент на тому, що у процесі організації та виконання процедури міжнародного автомобільного перевезення товарів чимало її учасників забувають одну особливість – усі перевезення товарів у зовнішній торгівлі виконуються під митним контролем. У такому разі суб'єктом контролю правильності виконання міжнародних автомобільних перевезень товарів на умовах Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів є органи митного спрямування тієї країни, територією якої виконується перевезення, а об'єктами контролю є: товар, що перевозиться, автомобільний транспортний засіб, комплект товаросупровідних документів, у тому числі і накладна CMR, і перевізник. У зв'язку із цим експортерам, імпортерам, митним брокерам та перевізникам товарів необхідно завжди керуватися цією нормою митного законодавства країн експорту (завантаження товару і відправлення), транзиту та імпорту (призначення і розвантаження товару) і забезпечувати неухильне виконання вимог органів митного спрямування.

Розділ 3 «Адміністративно-правова технологія здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів особистого користування» складається з п'яти підрозділів, в яких охарактеризовано процедури митного контролю та митного оформлення автомобільних транспортних засобів, які ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу, тимчасово ввозяться громадянами на митну територію України/вивозяться за межі митної території України, а також вивозяться громадянами за межі митної території України для вільного обігу.

У підрозділі 3.1. *«Процедура митного контролю та митного оформлення автомобільних транспортних засобів, які ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу»* встановлено, що як новий автомобільний транспортний засіб, якого ніколи не було зареєстровано, так і автомобільний транспортний засіб, знятий з реєстраційного обліку відповідної країни, який ввозиться громадянами на митну територію України з метою вільного обігу, положеннями законодавства України з питань державної митної справи віднесено

до категорії «товари». При цьому, норми права, які містяться у Розділі XII Митного кодексу України, є спеціальними стосовно громадян, якими переміщуються через митний кордон України автомобільні транспортні засоби особистого користування, порівняно з іншими вимогами Митного кодексу України, які є у такому разі загальнонорегулятивними.

Встановлено, що порядок митного контролю та митного оформлення автомобільних транспортних засобів, що надходять на митну територію України на адресу громадян у несупроводжуваному багажі або вантажних відправленнях для вільного обігу, на теперішній час не врегульовано жодним нормативно-правовим актом.

Акцентовано увагу на безсистемності нормативного матеріалу, яким урегульовано питання обов'язкової сертифікації автомобільних транспортних засобів, що ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу.

У підрозділі 3.2. «Пільгове митне оформлення автомобільних транспортних засобів, які ввозяться громадянами на митну територію України» досліджено умови та особливості ввезення (пересилання) громадянами на митну територію України автомобільних транспортних засобів у зв'язку з переселенням на постійне місце проживання в Україну. Акцентовано увагу на тому, що на теперішній час найбільш гостро стоїть питання підтвердження права на пільгу щодо обкладання митними платежами автомобільних транспортних засобів, які ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України у зв'язку із їх переселенням на постійне місце проживання в Україну із Придністровського регіону Республіки Молдова.

Досліджено особливості здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються громадянами-резидентами на митну територію України, одержаних у вигляді нагород та призів на міжнародних змаганнях, конкурсах за межами митної території України.

Встановлено, що законодавством України з питань оподаткування та державної митної справи не передбачено надання пільг зі сплати митних платежів при здійсненні митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які ввозяться на митну територію України інвалідами та учасниками бойових дій на території проведення АТО. Крім того, на теперішній час пільг щодо оподаткування митними платежами позбавлені працівники дипломатичних представництв, консульських установ та інших офіційних представництв України за кордоном, які повертаються в Україну та ввозять на митну територію України автомобільні транспортні засоби, придбані у період перебування у довготривалому відрядженні або проходження дипломатичної служби за кордоном.

У підрозділі 3.3. *«Процедура митного контролю та митного оформлення автомобільних транспортних засобів, які тимчасово ввозяться громадянами на митну територію України/вивозяться за межі митної території України»* зазначено, що залежно від резидентського статусу особи, положеннями Митного кодексу України передбачено різні умови тимчасового ввезення транспортних засобів на митну територію України.

Визначено, що нормами законодавства України з питань державної митної справи встановлено строк тимчасового ввезення на митну територію України громадянами-резидентами, які перебувають на тимчасовому консульському облікові у консульській установі України за кордоном, автомобільних транспортних засобів особистого користування, однак не передбачено можливості його продовження митницею ДФС України.

Увагу акцентовано на тому, що конвергенція сфери державної митної справи із загальноприйнятими міжнародними нормами та практикою, а також факт приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення дали поштовх щодо використання транспортних засобів приватного користування третіми особами. У зв'язку із цим питання притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні умов тимчасового ввезення автомобільних транспортних засобів особистого користування на митну територію України, на теперішній час стоїть дуже гостро, а недосконалість положень законодавства України з питань державної митної справи унеможливує застосування до винних осіб належних заходів відповідальності.

У підрозділі 3.4. *«Нормативно-правове регулювання переміщення громадянами автомобільних транспортних засобів особистого користування через адміністративний кордон АР Крим»* проаналізовано особливості процедури регулювання переміщення громадянами автомобільних транспортних засобів особистого користування через адміністративний кордон АР Крим. Підкреслено, що в'їзд на тимчасово окуповану територію України та виїзд з неї автомобільних транспортних засобів на теперішній час здійснюється виключно через визначені контрольні пункти в'їзду та виїзду.

Встановлено, що проблемним аспектом переміщення громадянами автомобільних транспортних засобів особистого користування через адміністративний кордон АР Крим є вимога їх реєстрації на території відповідної країни. Адже у разі, якщо громадянин, який переміщує автомобільні транспортні засоби особистого користування через адміністративний кордон АР Крим, надасть документи про їх реєстрацію, оформлені будь-якими органами, їх посадовими та службовими особами на тимчасово окупованій території, діяльність яких вважається

незаконною, такі документи не матимуть юридичної сили, а органи митного спрямування зобов'язані прийняти рішення про відмову у переміщенні таких автомобільних транспортних засобів особистого користування через адміністративний кордон АР Крим.

Акцентовано увагу на тому, що у зв'язку з тимчасовим закриттям пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю на тимчасово окупованій території АР Крим громадяни позбавлені можливості переміщувати автомобільні транспортні засоби особистого користування за допомогою каботажних перевезень, які значною мірою спрощують та здешевлюють такі переміщення.

У *підрозділі 3.5. «Особливості вивезення громадянами автомобільних транспортних засобів за межі митної території України для вільного обігу»* досліджено особливості здійснення процедур митного контролю та митного оформлення автомобільних транспортних засобів, які вивозяться громадянами за межі митної території України для вільного обігу.

Окреслено правовий алгоритм пропуску за межі митної території України автомобільних транспортних засобів, які вивозяться громадянами та належать до культурних цінностей як предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історії, науки і культури.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** сформульовано найбільш суттєві результати та положення дослідження. Наведено теоретичні узагальнення та визначено шляхи удосконалення правового регулювання здійснення органами митного спрямування ДФС України митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, а саме:

1. Встановлення сутності та змісту поняття «транспортний засіб» значною мірою ускладнюється тим фактором, що у правовій науці відсутніми є науково обґрунтовані системні погляди щодо його правової природи. Такий стан речей призводить не тільки до ототожнення на законодавчому рівні понять «транспортний засіб», «автотранспортний засіб», «автомобільний транспорт» та «автомобільний транспортний засіб», але й до виникнення цілого ряду проблемних питань у процесі здійснення органами митного спрямування ДФС України митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, що є черговим підтвердженням того, що будь-які кроки щодо реалізації основних напрямів та пріоритетних цілей державної митної справи повинні ґрунтуватися на досягненнях правової науки.

2. Запропоновано авторське визначення понять: «некомерційне (особисте) використання» – це перевезення автомобільних транспортних засобів, яке здійснюється на безоплатній, безкоштовній основі виключно для особистих, приватних потреб, за винятком будь-якого комерційного використання; «комерційне використання» – це платне перевезення осіб або промислове чи комерційне безоплатне перевезення вантажів.

3. Визначено етапи порядку застосування ваучера TIR+ в Україні: закріплення ваучера TIR+ у базі Міжнародного союзу автомобільного транспорту за відповідною книжкою МДП шляхом реєстрації такого ваучера одночасно із дійсним номером книжки МДП на сайті www.tirplus.net; подання книжки МДП, відповідно до якої здійснюється операція МДП, та ваучера TIR+ до органу митного спрямування ДФС України; перевірка посадовою особою органу митного спрямування ДФС України статусу книжки МДП та наявності інформації про закріплення ваучера TIR+ за такою книжкою МДП; підтвердження дійсності гарантії для книжки МДП як підстави для проведення операції МДП; прийняття посадовою особою органу митного спрямування ДФС України рішення про подальше оформлення ваучера TIR+ або відмова перевізникові в оформленні ваучера TIR+.

4. Уніфіковано проблеми функціонування системи контролю і передачі інформації по закритих книжках МДП в SAFE TIR: значна кількість помилок і неточностей, що містяться у даних по завершенні процедури МДП, які передаються органами митного спрямування ДФС України до Міжнародного союзу автомобільного транспорту; проблеми адаптації до Єдиної автоматизованої інформаційної системи ДФС України; невнесення підрозділами органів митного спрямування ДФС України інформації по всіх оформлених ними книжках МДП; подвійна передача даних до системи SAFE TIR, яких уже було вислано раніше; помилки у внесенні даних до системи.

5. Виокремлено етапи процедури митного оформлення автомобільних транспортних засобів комерційного використання, що тимчасово ввозяться на митну територію України чи тимчасово вивозяться за межі митної території України на підставі книжки (карнета) А.Т.А.: подання книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення; перевірка відповідності відомостей, зазначених у книжці (карнеті) А.Т.А., умовам Конвенції про тимчасове ввезення; прийняття книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення чи відмова у прийнятті книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення; формування реєстраційного номера відривного документа книжки (карнета) А.Т.А. та створення облікової картки книжки (карнета) А.Т.А. (у разі першого митного оформлення товарів за книжкою (карнетом) А.Т.А.); завершення митного оформлення; передання до підрозділу митниці, на якого покладено функції з організації митного

контролю, оригіналів чи копій відривних документів та додаткових аркушів до них, яких було вилучено із книжки (карнета) А.Т.А.

6. Виокремлено стадії та етапи процедури митного оформлення автомобільних транспортних засобів комерційного використання, що переміщують товари на підставі книжки (карнета) А.Т.А. у режимові транзиту:

І стадія – митне оформлення початку транзитного переміщення: подання книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення; перевірка відповідності відомостей, зазначених у книжці (карнеті) А.Т.А., умовам Конвенції про тимчасове ввезення; прийняття книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення чи відмова у прийнятті книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення; реєстрація двох примірників блакитних відривних документів на транзит («transit») книжки (карнета) А.Т.А. за одним номером; перевірка книжки (карнета) А.Т.А., правильності заповнення граф А–G двох примірників блакитних відривних документів на транзит («transit»); перевірка можливості використання у встановленому порядку існуючого митного забезпечення чи накладення митного забезпечення на автомобільний транспортний засіб; у разі неможливості накладення на автомобільний транспортний засіб митного забезпечення – перевірка відповідності товарів, переміщуваних транзитом, зазначеним про них у книжці (карнеті) А.Т.А. відомостям; вилучення першого блакитного відривного документа на транзит («transit») та відповідних додаткових аркушів до нього (за наявності); повернення книжки (карнета) А.Т.А. власникові або уповноваженій ним особі для митного оформлення при завершенні транзитного переміщення;

ІІ стадія – митне оформлення при завершенні транзитного переміщення: подання книжки (карнета) А.Т.А. до митного оформлення; перевірка даних, занесених до граф А-G блакитного відривного документа на транзит («transit») книжки (карнета) А.Т.А.; перевірка дотримання власником книжки (карнета) А.Т.А. чи уповноваженою ним особою строків транзитного переміщення товарів; звірка відомостей, наведених у книжці (карнеті) А.Т.А., та даних облікової картки відповідної книжки (карнета) А.Т.А.; перевірка в обліковій картці книжки (карнета) А.Т.А. інформації про митні формальності, яких було виконано щодо товарів, переміщуваних транзитом; перевірка цілісності та відповідності митного забезпечення, якого було накладено на автомобільний транспортний засіб, а за його відсутності, втрати чи пошкодження – перевірка відповідності товарів відомостям, зазначеним у книжці (карнеті) А.Т.А.; оформлення книжки (карнета) А.Т.А. із застереженнями (у разі виявлення підстав, за яких може виникнути зобов'язання гарантуючої асоціації щодо сплати органам митного спрямування ДФС України митних платежів та будь-яких інших сум); завершення митного оформлення книжки (карнета) А.Т.А.

7. Роль стандартного бланка для підтвердження факту укладення договору міжнародного автомобільного перевезення товарів, а також функції єдиного товарно-транспортного документа при документуванні міжнародних перевезень виконує накладна CMR. При цьому, положення Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів застосовуються щодо тих договорів міжнародного автомобільного перевезення вантажів, згідно з якими: місця приймання до перевезення та доставки товарів розташовано на території двох різних країн, серед яких щонайменше одна є країною-учасницею даної міжнародної угоди; таке перевезення виконується за винагороду; міжнародне перевезення вантажів здійснюється автомобільним транспортним засобом (автомобіль, автопоїзд, причеп чи напівпричеп).

8. Умови переміщення через митний кордон України автомобільних транспортних засобів посадовими особами дипломатичних представництв, консульських установ, інших офіційних представництв, які мають дипломатичні привілеї та імунітет, мають особливості та залежать від резидентського статусу таких посадових осіб, а також від мети такого переміщення [офіційне (службове) користування чи особисте користування].

9. Встановлено, що для отримання права на пільгове ввезення автомобільного транспортного засобу у разі переселення на постійне місце проживання до України громадянинові необхідно виконати такі умови: ввезення автомобільного транспортного засобу протягом шести місяців з дня видачі документа, що підтверджує право громадянина на постійне проживання в Україні; до дня видачі документа, що підтверджує право громадянина на постійне проживання в Україні, громадянин проживав на території країни, з якої він прибув, не менше трьох років; автомобільні транспортні засоби особистого користування повинні класифікуватися за визначеними кодами Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності; до дня видачі документа, який підтверджує право на постійне проживання в Україні, громадянин був власником (або співвласником) автомобільного транспортного засобу, що ним ввозиться, не менше одного року; автомобільний транспортний засіб, що ввозиться громадянином, перебував на постійному облікові (реєстрації) у відповідних реєстраційних органах країни постійного місця попереднього проживання громадянина не менше одного року, якщо він підлягає реєстрації у цій країні; на одну повнолітню особу ввозиться одна одиниця автомобільного транспортного засобу.

10. Виявлено недоліки у правовому регулюванні митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України для некомерційних цілей: 1) положення Порядку розрахунково-касового обслуговування

через органи Державної казначейської служби України митних та інших платежів, які вносяться до/або під час митного оформлення, не відповідають сучасним реаліям; 2) положення діючого наказу Державної митної служби України «Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, які переміщуються громадянами через митний кордон України» з його додатковими редакціями та Митного кодексу України конфліктують у правових форматах у питаннях виконання співробітниками митниць ДФС України митних формальностей під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів за товарними позиціями 8701–8707, 8711, 8716 згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності; 3) нагального вирішення у світлі удосконалення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів, які переміщуються через адміністративний кордон АР Крим для некомерційних цілей, потребує питання повноцінного функціонування контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї для автомобільного сполучення.

11. Запропоновано до Митного кодексу України внести такі зміни:

а) доповнити главу 28 Митного кодексу України статтею 195¹ такого змісту: «Стаття 195¹. Загальні положення щодо пропускнуої спроможності пунктів пропуску через державний кордон України при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами

комплексні заходи щодо попередження, виправлення та стабілізації пропускнуої спроможності пунктів пропуску через державний кордон України як елементів транспортно-прикордонної інфраструктури при перетині державних кордонів автомобільними транспортними засобами здійснюються органами митного спрямування ДФС України у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику»;

б) доповнити главу 33 Митного кодексу України статтею 222¹ такого змісту: «Стаття 222¹. Граничні часові нормативи проведення контролю посадовими особами контролюючих органів, які здійснюють свої функції у пунктах пропуску для автомобільного сполучення

тривалість здійснення визначених положеннями законодавства видів державного контролю у пунктах пропуску для автомобільного сполучення не повинна перевищувати визначені контролюючими органами граничні часові нормативи здійснення контролю посадовими особами таких органів та має бути такою, щоб забезпечити проведення мінімуму формальностей, необхідних для здійснення відповідного виду контролю».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових виданнях:

1. Герман О.О. Деякі питання функціонування пункту пропуску для автомобільного сполучення на державному кордоні України: нормативно-правовий аналіз. *Митна справа*. 2014. № 2 (92). С. 59–65.
2. Герман О.О. Комерційне та (особисте) некомерційне переміщення автомобільного транспортного засобу через митний кордон України. *Митна справа*. 2014. № 5 (95). С. 43–52.
3. Герман О.О., Федотов О.П. Деякі питання справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон України. *Вісник Запорізького національного університету*. Сер. «Юрид. науки». № 1. (II). 2015. 232 с. С. 122–129.
4. Герман О.О. До питання щодо огляду автомобільних вантажних транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. *Держава і право*. Сер. «Юрид. науки». Вип. 70. 2015. № 70. 258 с. С. 111–128.
5. Герман О.О. Митний контроль та митне оформлення товарів за товарними позиціями 8701 – 8707, 8711, 8716 згідно УКТ ЗЕД, що ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. 282 с. С. 111–125.
6. Герман О.О. Правові особливості адміністративно-правової технології переміщення через митний кордон України автомобільних транспортних засобів на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням «книжки (карнета) МДП». *Актуальні проблеми політики*. 2017. Вип. 59. 278 с. С. 247–264.
7. Герман А.А. Транспарентный мониторинг особенностей временного ввоза гражданами автомобильных транспортных средств личного пользования на таможенную территорию Украины. *Legea și viața*. 2017. № 6. 111 с. С. 28–34.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Герман О.О. Пропускна спроможність пункту пропуску для автомобільного сполучення на державному кордоні України. *Актуальні проблеми світової і національної економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (м. Дніпропетровськ, 26 бер. 2014 р.)*. 376 с. С. 275–277.
9. Герман О.О. Комерційний та некомерційний (особистий) автомобільний транспортний засіб в понятійному апараті Митного кодексу України. *Сучасні проблеми правової системи України: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 27 листоп. 2014 р.)*. Київський

ун-т права НАН України / редкол. : Шемшученко Ю.С., Бошицький Ю.Л., Чернецька О.В. [та ін.]. Київ : Ліра-К, 2014. 292 с. С. 87–88.

10. Герман О.О. Свідectво про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами: правова природа транспортного документу. *Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 трав. 2015 р.) : у 2 т. / відп. ред. М.В. Афанасьєва. Одеса : Юрид. л-ра, 2015. 764 с. Т. 1. С. 495–497.

11. Герман О.О. Нормативно-правові особливості та проблемні аспекти фотофіксації автомобільних транспортних засобів, що підлягають огляду при переміщенні через митний кордон України. *Теорія і практика сучасної юриспруденції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 11–12 груд. 2015 р.). К. : Центр правових наукових досліджень, 2015. 184 с. С. 118–120.

12. Герман О.О. Корпоративний аналіз питань митного контролю та митного оформлення товарів за товарними позиціями 8701 – 8707, 8711, 8716 УКТ ЗЕД, які ввозяться громадянами на митну територію України для вільного обігу. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 трав. 2016 р.) : у 2 т. / відп. ред. М.В. Афанасьєва. Одеса : Юрид. л-ра, 2016. 676 с. Т. 1. С. 449–451.

13. Герман О.О. Щодо питання переміщення громадянами-резидентами на митну територію України транспортних засобів, одержаних у вигляді нагород і призів на міжнародних змаганнях, конкурсах за межами митної території України. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (до 20-річчя НУ ОЮА та 180-річчя Одеської школи права) (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.) : у 2 т. / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: Видав. дім «Гельветика», 2017. 788 с. Т. 1. С. 494–496.

АНОТАЦІЯ

Герман О.О. Митні формальності щодо автомобільних транспортних засобів. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Національний університет «Одеська юридична академія», Міністерство освіти і науки України, Одеса, 2018.

Дисертацію присвячено науковому дослідженню порядку здійснення органами митного спрямування ДФС України митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів.

Визначено зміст та юридичні властивості поняття «автомобільний транспортний засіб, сформованого на синтезі тлумачень норм міжнародно-правових актів та національного законодавства, з метою регулювання переміщення через митний кордон.

Окреслено проблемні аспекти та перспективи модернізації адміністративно-правової технології здійснення митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів на сучасному етапі державотворення з урахуванням світових тенденцій розвитку міжнародної торгівлі та потреб забезпечення національної безпеки.

На підставі аналізу чинного законодавства України з питань державної митної справи надано конкретні пропозиції щодо розробки єдиного збалансованого підходу до здійснення органами митного спрямування ДФС України митних формальностей щодо автомобільних транспортних засобів.

Ключові слова: автомобільний транспортний засіб, адміністративно-правова технологія, комерційне використання, митні формальності, некомерційне використання.

АННОТАЦИЯ

Герман А.А. Таможенные формальности в отношении автомобильных транспортных средств. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук (доктора философии) по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право, информационное право». – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Министерство образования и науки Украины, Одесса, 2018.

Диссертация посвящена научному исследованию порядка осуществления органами таможенного направления ГФС Украины таможенных формальностей в отношении автомобильных транспортных средств.

Определены содержание и юридические свойства понятия «автомобильное транспортное средство», сформированного на синтезе толкований норм международно-правовых актов и национального законодательства, с целью регулирования перемещения через таможенную границу.

Определены проблемные аспекты и перспективы модернизации административно-правовой технологии осуществления таможенных формальностей в отношении автомобильных транспортных средств на современном этапе создания государства с учетом мировых тенденций развития международной торговли и потребностей обеспечения национальной безопасности.

На основании анализа действующего законодательства Украины по вопросам государственного таможенного дела представлены конкретные предложения по разработке единого сбалансированного подхода к осуществлению органами таможенного направления ГФС Украины таможенных формальностей в отношении автомобильных транспортных средств.

Ключевые слова: автомобильное транспортное средство, административно-правовая технология, коммерческое использование, таможенные формальности, некоммерческое использование.

SUMMARY

Herman O.O. Customs clearance as to motor vehicles. – Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a Candidate Degree in Law Sciences (Doctor of Philosophy) in specialty 12.00.07 «Administrative Law and Process; Financial Law; Information Law». – National University «Odessa Law Academy», Ministry of Education and Science of Ukraine, Odessa City, 2018.

The dissertation is devoted to the scientific research of the procedure of customs clearance as to motor vehicles performed by the customs authorities of the State Fiscal Service of Ukraine.

The content and legal characteristics of the motor vehicles concept, formed on the synthesis of interpretations of norms of international legal acts and national legislation, with the purpose of regulating the movement across the customs border are defined.

The legal classification of motor vehicles transported across the customs border of Ukraine was evaluated on the basis of the factors that influence the application of the customs legislation: the purpose of movement, the intended purpose (load carrier vehicles, dual-purpose vehicles, passenger vehicles, special motor vehicles and multipurpose means of transport), total number of wheels and winch wheels, number of axles, engine type, type of chassis, accessory [general (personal, state and commercial) and military], load-carrying capacity (especially small; small, medium, high and especially high load-carrying capacity).

The system of procedures for the transfer of motor vehicles for commercial purposes as a range of typical customs situations, which allow foreign economic entities to choose the most convenient procedure for customs clearance was analysed. The typical features of the commercial use of removing motor vehicles, which are premised on the use of the specific documentary support (TIR Carnet, book ATA Carnet or CMR Waybill) was described.

The concept of the administrative and legal technology was proposed for the implementation of customs formalities as a set complex of methods,

means and mechanisms of realization by customs authorities of the State Fiscal Service of Ukraine of the complex of measures specified by the legislation of Ukraine on the implementation of the state customs affairs by their division into a system of successive, interrelated steps, executed by responsible persons and bodies managed by the State Fiscal Service of Ukraine.

The systematization of customs procedures for motor vehicles of personal use is unified on the basis of such criteria as: the purpose of movement, the direction of movement, the availability of customs privileges.

The legal nature and features of the procedure of personal vehicles movement regulation by citizens through the administrative border of the Autonomous Republic of Crimea have been determined.

The approaches to the optimization of legal regulation of the checkpoints activity through the state border, as the elements of the customs and border infrastructure, which ensure the functioning of international automobile transport, are improved.

The problematic aspects and prospects of modernization of the administrative-legal technology for the implementation of the customs formalities concerning motor vehicles at the present stage of state-building are described with the consideration of world trends in the development of international trade and the needs of national security provision.

On the basis of the analysis of the current legislation of Ukraine on the issues of the state customs affairs, specific proposals were submitted regarding the development of a unified balanced approach to the customs authorities of the State Fiscal Service of customs formalities concerning motor vehicles.

Key words: motor vehicle, administrative-legal technology, commercial use, customs clearance, non-commercial use.

Підписано до друку 01.02.2018.
Формат 60х90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.